

ენათმეცნიერება Linguistic

ვნებითი კონსტრუქციების როლი მანიპულაციურ პოლიტიკურ
რიტორიკაში

ნინო ჩუბინიძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

e-mail: nino.chubinide@atsu.edu.ge<https://doi.org/10.52340/lac.2025.33.09>

SJIF 2025: 8.584

ეს ნაშრომი განიხილავს პასიური კონსტრუქციების როლს მანიპულაციურ პოლიტიკურ რიტორიკაში, რომელიც ემოციური რეაქციების გამოწვევას ისახავს მიზნად. პოლიტიკოსები ხშირად მიმართავენ სიძულვილისა და ზიზღის ენას, რათა საზოგადოებაში პოლარიზაცია გააძლიერონ. ისინი ოპოზიციურ ძალებს საშიშ მტრად წარმოაჩენენ, ხოლო საკუთარ პოლიტიკას ეთიკურად და მორალურად ადმატებულ ჩარჩოში ათავსებენ.

ძალაუფლების წყურვილის მქონე პოლიტიკოსები ვნებით გვარს სხვადასხვა მიზნისთვის იყენებენ: ზოგჯერ უსამართლობის მიმართ ზიზღის გადმოსაცემად, ხოლო სხვა დროს-ემპათიისა და ემოციური აპელირების გზით საკუთარი იმიჯის გასაძლიერებლად. თუმცა, ხშირად ხდება, რომ პასიური კონსტრუქციების გამოიყენება გაუგებარ და ბუნდოვან რიტორიკას ქმნის, რაც საზოგადოებაში ნეგატიურ რეაქციას იწვევს და შესაძლოა, საბოლოოდ, თავად პლიტიკოსის იმიჯსაც ავნოს.

კვლევის საფუძველზე გამოიკვეთა ვნებითი გვარის ლინგვისტური გავლენა პოლიტიკურ რიტორიკაზე, კერძოდ, როგორ ახდენს ის აგენტის გადაფარვას, პოლიტიკური პასუხისმგებლობის თავიდან არიდებას და საზოგადოებრივი აღქმის ფორმირებას. ისეთი პოლიტიკური მოღვაწეების, როგორიც არიან დონალდ რამპი, ჰილარი კლინტონი, ჯორჯ ბუში და ა.შ. რიტორიკის ანალიზი აჩვენებს, რომ ეს ენობრივი საშუალება ხელს უწყობს პასუხისმგებლობის თავიდან არიდებისა და ემოციური ეფექტების გაძლიერებას.

მიუხედავად იმისა, რომ აკადემიურ წერასა და მედიაში ვნებითი კონსტრუქციები ხშირად ნეიტრალურობისთვის გამოიყენება, ჯორჯ ორუელი [Orwell, 1946] აქტიურ გვარს უპირატესობას ანიჭებს, რათა კომუნიკაცია უფრო მკაფიო და კონკრეტული იყოს. მაშასადამე, პოლიტიკურ დისკურსში აქტიური და პასიური გვარის გამოყენებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. აქტიური გვარი უფრო პირდაპირ და გასაგებად წარმოაჩენს პასუხისმგებლობის განაწილებას, ხოლო პასიური კონსტრუქციები, გარკვეულ კონტექსტში, პოლიტიკური მანიპულაციის ინსტრუმენტად გვევლინება. მედია ხშირად იყენებს პასიურ კონსტრუქციებს მოვლენების ობიექტურად გადმოსაცემად, თუმცა, პრაქტიკაში, ეს რიტორიკული სტატეგია ხშირად ემსახურება საზოგადოებრივი განწყობის ფორმირებას, აგენტის ჩასახშობად და ნარატივების მიზანმიმართული მანიპულაციისთვის.

საკვანძო სიტყვები: პასიური ზმნის კონსტრუქციები, პოლიტიკური დისკურსი, სიძულვილის ენა, ზიზღის ენა

შესავალი. ფერკლოუ ძალაუფლებისა და ენის ურთიერთკავშირს აღწერს კონცეფციებით „ძალაუფლება დისკურსში“, და „ძალაუფლება დისკურსის მიღმა“ ფერკლოუ [Fairclough 1989]. მისი შეხედულებით, ძალაუფლების სტრუქტურები არასოდეს არ არიან აბსოლუტური, რადგან საზოგადოებაში არსებობს მექანიზმი, რომელიც ყველა ინდივიდს ძალაუფლებაზე წვდომის შესაძლებლობას აძლევს. მისი მტკიცებით, „ისინი, ვინც ძალაუფლებას წარმოადგენენ, მუდმივი ბრძოლაა აქვთ მისი შენარჩუნებისთვის, ხოლო ისინი ვინც მოკლებულნი არიან, გამუდმებით ძალაუფლების მოპოვებისკენ მიისწრაფვიან“ ფერკლოუს [Fairclough 1989:68]. ამ მიზნით, პოლიტიკოსები მიმართავენ უამრავ ხრიკს. ფაქტების მხილებასთან ერთად მათი ამოცანაა შექმნან ემოციური რეაქცია-განწყობა, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს აღშფოთება ან ზიზღი ოპოზიციური თუ წამყვანი პოლიტიკური ფიგურების მიმართ. პოლიტიკური მანიპულაცია მოიაზრებს პოლარიზაციის დანერგვას. პოლიტიკოსები თავიანთ განცხადებებში ოპოზიციურ ძალებს წარმოაჩენენ საშიშ დამნაშავეებად ხოლო თავიანთ პოლიტიკას უკავშირებენ მორალურად და ეთიკურად მაღალ, გაწონასწორებულ ძალას. ეს ტაქტიკა განსაკუთრებით აქტუალური ხდება საზოგადოებაში სწრაფი და მძაფრი ემოციური რეაქციის გამოწვევის კუთხით, ხოლო ემოციების თანხლებით შეუძლებელია რთული პროცესების სრული კომპლექსური აღქმა. ვნებითი კონსტრუქციებით შექმნილი ზიზღის რიტორიკა შესაძლოა იყოს ეფექტური მოკლევადიან პერსპექტივაში, თუმცა გრძელვადიან პერსპექტივაში შესაძლოა დაგვირგვინდეს მნიშვნელოვანი პოლიტიკური და სოციალური დამახურობებით. მასობრივი აღშფოთების ენამ შეიძლება შექმნას სურათი „მტრის“ სახით, რომელიც მუდმივად ხდება საზოგადოების ყურადღების ცენტრში.

ლიტერატურის მიმოხილვა. მაშინ როცა ვნებითი გვარი ბუნდოვნებით ხასიათდება და აგენტს უგულვებელყოფს პასუხისმგებლობებისა და ანგარიშვალდებულებების შესაფუთად, აქტიური გვარი პრიორიტეტული ხდება ანალიტიკურ ტექსტში კონტენტის დინამიურობის შესანარჩუნებლად. როდესაც პასიური კონსტრუქციის გამოყენება ხდება, განცხადება აღიქმება უფრო ობიექტურად ვიდრე ექსპლიციტურად გამოხატული აქტიური გვარის გამოყენების შემთხვევაში [Wankhade et al., 2022]. ვნებითი გვარის უნიკალურობა მდგომარეობს იმაში, რომ ის საშუალებას იძლევა აქცენტი გაკეთდეს ყველაზე მნიშვნელოვან აქტანტზე. გარდა ამისა, პასივები ერთგვარ სტრატეგიად მიიჩნევა ნეიტრალური ტონის შესანარჩუნებლად მეტად დელიკატურ სიტუაციებში. ამასთანავე, ვნებითი გვარი გვეხმარება უფრო ლაკონური აზრის მოწოდებაში აგენტა გადაჭარბებული დასახელების გარეშე აზრობრივი ჯაჭვის დარღვევის გარეშე.

გივონი [Givon 1979] აქტიურ და ვნებით გვართან დაკავშირებით ძალიან საინტერესო მოსაზრებას გვაწვდის. ის აღნიშნავს, რომ „ნეიტრალური, ნაკლებად პრესუპოზიციური, ძირითადი, აქტიური, დეკლარატიული და დადებითი წინადადების ტიპი დისკურსში ყველაზე ხშირად გვხვდება“ [Givon, 1979: 50]. გარდა ამისა, იგი ამტკიცებს, რომ „კონსტრუქცია ითვლება სინტაქსურად უფრო რთულად, თუ ის ნორმით დადგენილ ნეიტრალური შაბლონისგან მნიშვნელოვნად განსხვავდება და ამით აშორებს მას ჩვეულებრივი მეტყველების დამუშავების სტრატეგიიდან“ (Givon 1979: 74).

ფერკლოუს [Fairclough, 1992] მტკიცებით, ახალი ამბების გაშუქებისას, ვნებითი გვარის გამოყენება ახდენს პოლიტიკურ მოვლენებში მონაწილე აგენტის იდენტიფიკაციის განზრახ მიჩქმალვას და გაურკვევლობის შექმნას. „მნიშვნელოვან მოვლენებზე მედიის მიერ მომზადებულ ანგარიშებში აგენტობის, მიზეზშედეგობრივი კავშირისა და პასუხისმგებლობის მკაფიო წარმოჩენა ან მათი ბუნდოვნად დატოვება ყოველთვის არსებითი და სადაოა საკითხია“ [Fairclough, 1992: 181].

პასიურ კონსტრუქციებს უპირატესობას ანიჭებენ აკადემიურ მწერლობაში მათი პრაქტიკულობისა და ეფექტურობის გამო განხილულ ობიექტზე ან თემაზე ფოკუსის გადატანისას [Park et al. 2023]. ასევე მიესაღებოდა ვნებითი გვარის გამოყენებას სტრანკი და უაითი [Strunk and White, 2009]. პასიური კონსტრუქციები საშუალებას აძლევს ავტორებს ეფექტურად გაამახვილონ ყურადღება ობიექტზე არგუმენტებში სუბიექტურობის შეზღუდვის ფონზე [Pho, 2008; Sigel, 2009] რადგან, პასიურ კონსტრუქციებში, მოქმედებაზე პასუხისმგებელი აგენტი ხშირად ნაკლებად სპეციფიკურია ან მთლიანად გამოტოვებულია [Meluzzi et al., 2021].

პასიური გვარი არის უპირატესი არჩევანი ბევრ ენობრივ ჟანრში, განსაკუთრებით აკადემიურ მწერლობაში და ახალი ამბების რეპორტაჟებში [Unver, 2017]. ერთ-ერთი სფერო, სადაც საყოველთაოდ გამოიყენება პასიური გვარი, არის მედია იმ გაგებით, რომ პასიური ფორმები გამოიყენება სატელევიზიო გადაცემებში, ახალი ამბების რეპორტაჟებში და სოციალურ მედია ქსელებში. მედიაში ახალი ამბების რეპორტიორი განზრახ ამორებს მოქმედების შემსრულებელს, ცვლის სიტყვათა თანმიმდევრობას, რათა ფაქტები ბუნდოვანი და გაურკვეველი გახდეს [Qassim, 2016].

ამის საპირისპიროდ, ჯორჯ ორუელი თავის ნაშრომში *Politics and the English Language*, აკრიტიკებს პასიურ კონსტრუქციების გამოყენებას, რადგან ხდება შემსრულებლის ბოლო პლანზე გადატანა, ან ნაკლებად გამოკვეთა, რის ფონზეც, ადრესატისთვის გაურკვეველია ვინ შეიძლება იყოს ქმედებაზე პასუხისმგებელი პირი.

მაშასადამე, პასიური ან აქტიური გვარის გამოყენების გადაწყვეტილება დამოკიდებულია მწერლის განზრახვებზე და იმაზე, თუ რაზე სურთ ხაზგასმა კონტექსტში. მართალია ავტორთა უმრავლესობა ამ კონსტრუქციებს რთულად აღსაქმელ წერის სტილად მიიჩნევენ, მაგრამ ვერ ვუარყოფთ მათ ლაკონიურობას, რაც შესაძლებელს ხდის სწრაფად და მარტივად მოხდეს ინფორმაციის მიღება [Paolazzi et al. 2019].

Fowler et al.(1979) აქტიურ და ვნებით გვარის ლინგვისტური ანალიზის საფუძველზე ირკვევა, რომ სტატიის წარდგენისას ხან ერთ გვარს ირჩევენ ხან მეორეს, უბრალოდ ყურადღება უნდა მიექცეს იმ გარემოებებს, რომლებიც სტატიაშია აღწერილი და რა მეთოდებით ხასიათდება სხვადასხვა მონაწილე, რომლებიც აღწერილ პროცესებში ფიგურირებენ. პასიურ გვართან დაკავშირებით ორი ფაქტორია გასათვალისწინებელი:

აქტიური კონსტრუქციის აგენტის ადგილი პასიურ კონსტრუქციებში ოკუპირებულია პაციენტის ობიექტის მიერ [Fowler et al. 1979:31] ამასთანავე ობიექტზე ორიენტირებით იკარგება აგენტი.

მაგალითისთვის მოვიყვანო დონალდ ტრამპის სიტყვებს „The system being rigged“ 2016 წლის საარჩევნო კამპანიის დროს, როცა ის გაურბის კონკრეტული პირების თუ ინსტიტუციების დასახელებას, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან გაყალბებაზე. პასიური კონსტრუქცია გამოიყენება როგორც ძალაუფლების დინამიკის მანიპულაციის ინსტრუმენტი, რითაც ტრამპი აძლიერებს მსხვერპლის პოზიციას, ხოლო მეორე შემთხვევა წარმოადგენს ლინგვისტური მანიპულაციის მაგალითს, როცა პასიური ფორმა მოქმედ პირთა პასუხისმგებლობას აბსტრაქტულს ხდის.

2004 წლის აბუ ღრაიბის წამების სკანდალთან დაკავშირებით ჯორჯ ბუშმა თქვა: „It’s also important for the people of Iraq to know that in a democracy, everything is not perfect, that mistakes are made.“ ფრაზით „mistakes are made,“ ბუში თითქოს პასუხისმგებლობას არიდებს კონკრეტულ პირებს, რომლებიც ჩართული იყვნენ დადგენილების მიღებაში, წამების განხორციელებასთან დაკავშირებით და დემოკრატიულ ჩარჩოებში მსგავსი ფაქტის „გამართლებით“ კიდევ უფრო ჩირქს სცხებს საკუთარ იმიჯსაც და მეტ უნდობლობას, სკეპტიციზმს, გაღიზიანებას და ზიზღს იწვევს სამოქალაქო საზოგადოების რიგებში.

ასევე საინტერესოა მაგალიდად მოვიყვანოთ ჰილარი კლინტონის სიტყვები რომელიც პლატფორმა x-ზე დაწერა: „Another unarmed Black man was shot in a police incident. This should be intolerable. We have so much work to do #TerenceCrutcher.“

ვნებით გვარის გამოყენება საზოგადოების მხრიდან უცებ იქცა მწვავე კრიტიკის საგანი, რაც ნამდვილად ნეგატიურად აისახა მისი პრეზიდენტობის კამპანიაზე.

გავიხსენოთ ასევე მიჩ მაკკონელის სიტყვები: „She was warned. She was given an explanation. Nevertheless, she persisted.“ 2017 წელს მან დაგმო ელიზაბეტ უორენის ქმედება, როცა კორეა სკოტ კინგის წერილი წაიკითხა თავისი მოსაზრების დასაფიქსირებლად რატომ ეწინააღმდეგებოდა ჯეფ სეშენსის მიერ გენერალური პროკურორის თანამდებობაზე დანიშვნას სწორედ მისი რასისტული და დისკრიმინაციული განცხადებებისა და გამოთქმების გამო, რომელიც ზოგადად ზიზლს იწვევს სამოქალაქო საზოგადოებაში. ვნებითი გვარის გამოყენებით აიცილა პასუხისმგებლობა რომ თავად გააფრთხილა უორენი მაგრამ "Nevertheless, she persisted," მოჰყვა დიდი გამოხმაურება ფემინისტების მხრიდან. პასიური კონსტრუქციების ანალიზი აჩვენებს, რომ მათ ხშირი გამოყენება აქვთ ემოციური აპელირებისა რათა მსმენელთან ემოციური კავშირი დამყარდეს. „I'm not supposed to be here tonight. Not supposed to be here“ [დონალდ ტრამპის სიტყვა, 2024] <https://www.npr.org/2024/07/19/g-s1-12143/trump-assassination-attempt-speech-rnc>

მაგალითისთვის მოვიყვან ვიდეორეპორტაჟს, სადაც დონალდ ტრამპი პენსილვანიაში საპრეზიდენტო კამპანიის მიმდინარეობისას მასზე მომხდარი მკვლელობის მცდელობის ფაქტზე პირველად საუბრობს.

ტრამპის ეს გამოსვლა, რომელიც ბოლოჟამს ყველაზე მგრძნობიარე საპრეზიდენტო დისკურსად ითვლება, პრაგმატიკული თვალსაზრისით ძალიან საინტერესოა. მისი თითოეული ქმედება, კორეის მუნდირთან მიახლოების სცენა, წუთიერი დუმილი, უაღრესად დიდი პატივისცემის ნიშნად შესრულებული თითოეული ჟესტი ინტეპირდება ცალკეულ ტექსტებად, რაც მთლიანობაში ქმნის მრავლისმეტყველ სამეტყველო ქმედებას. როცა რესპუბლიკური პარტიის საპრეზიდენტო ნომინანტი, დონალდ ტრამპი, მილუოკიში გამართული რესპუბლიკური ეროვნული კონვენციის მეოთხე დღეს სცენაზე სიტყვით გამოსვლისას ემოციურად ეხუტება მეხანძრე კორი კომპერატორეს უნიფორმას, ეს ჟესტი კიდევ ერთხელ ადასტურებს მის გულწრფელ თანაგრძნობას მისდამი. ეჭვგარეშეა, რომ ზედმეტად გულწრფელია და ღია იმისთვის რომ კორის სიკვდილი მისი პოლიტიკური მიზნებისთვის გამოიყენოს. დრამატული, გულწრფელი ისტორიის მოყოლით ტრამპი დასაწყისშივე ამყარებს ემოციურ კავშირს აუდიტორიასთან. პრეზიდენტი ამავდროულად უკანა ფონის აღწერილობისთვის რამდენიმე მედიოპასივის ანუ საშუალო გვარის გამოყენებასაც ახდენს. მაგ:

„Music was loudly playing, and the campaign was doing really well.

Behind me and to the right was a large screen that was displaying a chart of border crossings under my leadership.

Bullets were continuing to fly

There was blood pouring everywhere

Bullets were flying over us“ [დონალდ ტრამპის სიტყვა 2024]

<https://www.politico.com/news/2024/07/19/trump-speech-shooting-transcript-00169706>

თხრობის საოცარი სტილით წარმართავს რა მსმენელთა წარმოსახვას, მათში წარმოშობს განცდებს და ქმნის ემოციურ ეფექტს.

„My hand was covered with blood“ [დონალდ ტრამპის სიტყვა 2024].

როდესაც დაზარალებულ სახანძრო სამსახურის უფროსზე იწყებს საუბარს, ამ ნაწილს შემდეგი სიტყვებით ასრულებს: „He lost his life selflessly acting as a human shield to protect them from flying bullets. He went right over the top of them and was hit“ [დონალდ ტრამპის სიტყვა 2024] <https://www.politico.com/news/2024/07/19/trump-speech-shooting-transcript-00169706>

თითქოს ვნებითი გვარის was hit გამოყენებით ჩრდილს არ აყენებს მის ღირსებას და ადამიანობას, თავგანწირულობასა და პატრიოტიზმს და ზედმეტად მიიჩნევს მკვლელის ხსენებას რაც კონტექსტიდან უკვე თვალნათლივია. ვნებითი გვარის გამოყენებით ის

არარაობად მიიჩნევს მოქმედების აგენსს(ანუ მკვლელს) და კეთილშობილი ადამიანის ღირსებების მეხოტბედ რჩება. ამაზე მეტყველებს მუნდირზე მოწიწებით შეხებაც.

ასევე აღსანიშნავია იმ პაუზების გამოყენებაც, რომ მსმენელს აძლევს ფიქრის საშუალებას, რათა თემის უფრო ღრმა გააზრებისთვის იპოვოს ფიქრის წერტილი მის ცნობიერებაში.მსგავსი პაუზები ხელს უწყობს ყურადღების კონცენტრაციას.

მაგრამ პოლიტიკოსებს ხშირად ავიწყდებათ, რომ ყველაზე მთავარი მორალური პასუხისმგებლობაა საკუთარი სინდისის წინაშე, რაც გულისხმობს ადამიანის უნარს შეაფასოს საკუთარი ქმედებები, განჭვრიტოს თანმხლები შედეგები და რაც უმთავრესია არ დარჩეს გულგრილი სხვა ადამიანების საჭიროებებისა და პრობლემების მიმართ.

1. „Trump is already catching heat over what many say actually attacks the U.S. Constitution.“ [TheRoot:2025] <https://www.theroot.com/15-of-the-craziest-moments-in-2025-1851750421> ფრაზა "catching heat" იმსახურებს კრიტიკას და უარყოფით დამოკიდებულებას. ვნებითი კონსტრუქციამ შესაძლოა გამოიწვიოს უმწიფობისა და მსხვერპლად აღქმის შეგრძნება. ახდენს მოვლენის უფრო ტრაგიკულად აღქმას და უსამართლოების შეგრძნებას, რაც იწვევს თანაგრძნობას და იწვევს რეაქციას საზოგადოებაში დაგმოს მომხდარი.
2. „It goes directly against the 14th Amendment, which explicitly protects birthright citizenship.“ [The Root: 2025] <https://www.theroot.com/15-of-the-craziest-moments-in-2025-1851750421> ეს შემთხვევა ჭეშმარიტი ვნებითი კონსტრუქციის მაგალითს არ წარმოადგენს, გადმოცემს იმ აზრს რომ უპატივცემულობას იჩენენ და არღვევენ კონსტიტუციას რაც ასევე ნეგატიურად აღიქმება საზოგადოების უმრავლესობის მხრიდან.
3. „Thousands of undocumented immigrants — many without any criminal history — have already been detained and deported.“[The Root: 2025] <https://www.theroot.com/15-of-the-craziest-moments-in-2025-1851750421> პასიური კონსტრუქციით ხდება ფაქტის გაჟღერება, რომელიც განხორციელდა მიუკერძოებლად და არ გამოხატავს რაიმე სახის ემპათიას ან მზრუნველობას დაზარალებული პირების მიმართ, რაც განწყობის მიზეზი შეიძლება გახდეს.

პასიური კონსტრუქციები მიაწინებენ ნეგატიურობასა და კონფლიქტზე რაც მოწინააღმდეგეთა რიგებში ყოველთვის უკმაყოფილებასა და ნეგატიურ ემოციებს წარმოშობს. კონსტრუქცია არ ამხელს დაკავებებისა და დეპორტაციის ინიციატორს (როგორცაა მთავრობა ან კონკრეტული უწყებები), რამაც შეიძლება მოქმედება უფრო მიუკერძოებელი გახადოს რაც აშორებს პასუხისმგებლობას საკამათო შემსრულებლებს და აქცენტი გადადის თავად მოქმედებაზე.

ორუელი აღნიშნავს, რომ პასიური კონსტრუქციები ხშირად გამოიყენებენ პოლიტიკურ დისკურსში პასუხისმგებლობის დაბლოკვის და ანგარიშვალდებულების არიდების მიზნით [Orwell 1946]. მაგალითად, Mistakes were made in the execution of the plan“ ნამდვილად არ გულისხმობს პოლიტიკოსის ან ბიუროკრატის მიერ ჩადენილ უხეშ დარღვევას და შეცდომას. ეს არის ფარულად, ახსნა-გამნმარტებების გარეშე შემოპარებული სიმართლე, არცთუ ისე სასიამოვნო რეალობის დამალვა პასუხისმგებლობის არიდების მიზნით.

ვან დეიკის მტკიცებით პოლიტიკურ დისკურსში მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ რას ვამბობთ, არამედ როგორ გადმოვცემთ და რა მიზანს ემსახურება ესა თუ ის შეტყობინება. პოლიტიკოსების განცხადებები ხშირად არ ემსახურებიან მხოლოდ ინფორმაციის გადაცემას, არამედ ემსახურებიან საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებას, სოციოპოლიტიკური ცვლილებების ინიცირებას და საკუთარი პოლიტიკური პროპაგანდის გაძლიერებას.

ვან დეიკის აზრით, ეს პროცესი უფრო რთული და მრავალგანზომილებიანია, ვიდრე უბრალოდ სიტყვების მართვა, რადგან პოლიტიკურ ენის უკან ყოველთვის იმყოფება კონკრეტული ინტერესები, ძალაუფლების მოპოვების ან შენარჩუნების სურვილი, რაც გარკვეულ გავლენას ახდენს მის ფორმაზე და შინაარსზე [Van Dijk, 2002:280].

„In Ukraine, Russia has already been politically defeated and militarily defeated in so many aspects: destroyed is the myth of military invincibility, lost the sense of strategic superiority, lost the ability to divide

Europeans and play on their divisions“ [სალომე ზურაბიშვილი სიტყვა ევროპარლამენტში 18.12.2024]

<https://video.search.yahoo.com/search/video?fr=mcafee&p=salome+zurabishvili+speech+euro+assembly&type=E210US91215G0#id=2&vid=873a92b61c0600b365a9e28144f3d90a&action=click>

პასიური კონსტრუქცია აქ ხაზს უსვამს მოქმედებას (defeat) და მის შედეგს Russia been defeated), და აქცენტი არ კეთდება თუ ვინ ახორციელებს მოქმედებას. პასიური ფორმის გამოყენებით ხდება პასუხისმგებელი აგენტების დაფარვა (იქნება ეს უკრაინული ძალები, დასავლეთი თუ სხვა ფაქტორები) და პირდაპირ ფოკუსირება ხდება იმაზე, რომ რუსეთი მნიშვნელოვან დანაკარგებს განიცდის. პასიური გვარის გამოყენება ეფექტურად უსვამს ხაზს რუსეთის პოზიციის მდგომარეობას ამ კონტექსტში.

უაგენტო პასიური კონსტრუქცია ხსნის კონკრეტული აქტორების იდენტიფიცირების აუცილებლობას. განცხადება უფრო ზოგადი და მიუკერძოებელია, რაც ხელს უწყობს სიტუაციის არა ლოკალიზებულ და პოლიტიზებულ არამედ უფრო ფართო ისტორიულ ან გლობალურ ფენომენად წარმოჩენას. ამ მიდგომამ შეიძლება არგუმენტი უფრო ობიექტური გამოაჩინოს, რადგან პოლიტიკოსის მიერ არ ხდება უხეშად და პირდაპირ თითის გაშვება დამნაშავე პირისკენ.

ამასთანავე, სამხედრო ან პოლიტიკურ დისკუსიებში, პასიური გვარის გამოყენებამ შეიძლება საგრძნობლად შეამციროს ხსენებული ქვეყნის (ან ძალების) ქმედითუნარიანობა. აქ რუსეთი პასიურად არის წარმოჩენილი როგორც სისტემური დარტყმების ქვეშა მყოფი ქვეყანა, რომელიც უფრო და უფრო უძლურდება.

გამოყენებული ფრაზები, როგორც „the myth of military invincibility“ „lost the sense of strategic superiority“ უფრო ბუნდოვან ტონს ქმნის, რომელიც შესაძლოა ირონიისა და ზიზღის ემოციას ქმნიდეს რუსეთის მიმართ. თუმცა ის რაც იმპლიციტურად მოდის ემოციურ ფონად, ვერ მოეძებნება ახსნა კონკრეტულ წყაროზე დაფუძნებით და რაც ამ ზიზღს იწვევს არ არის პირდაპირ მითითებული. მიუხედავად იმისა, რომ ეს არ არის ნათლად გადმოცემული ვისგან მოდის ეს ზიზღი-უკრაინიდან, დასავლეთიდან თუ გლობალური სამყაროდან, მთავარი მესიჯი გაჟღერებულია მიუკერძოებლად რაც იმსახურებს ძლიერ კრიტიკას და მასშტაბურ წინააღმდეგობას ძალაუფლებისთვის მებრძოლი ქვეყნის მიმართ.

ზიზღისა და სიძულვილის ენის გამოყენებასთან დაკავშირებით ძალიან საინტერესო ნაშრომი აქვს მიშელ მესონს [Mason, 2003] „Contempt as a Moral Attitude“. ზიზღი წარმოიშობა როცა პიროვნების ნამოქმედარი სცდება საზოგადოებაში დამკვიდრებულ მორალურ სტანდარტებს. ეს რეაქცია არ არის მხოლოდ ბრალდება, არამედ ემოციური პასუხია არაეთიკურ და უსამართლო ქცევებზე. სტროუზონი აღნიშნავს, რომ ზიზღი რომელიც უგულვლყოფილია მორალური თვალსაზრისით, შეილება იყოს დასაბუთებული, როდესაც სათანადოდ არის მიმართული და რეაგირებს იმ ქცევებზე, რომლებიც ადამიანის ღირებულებებისთვის საზიანოა და არ დაიშვება ნორმატიულ ჩარჩოებში [Strawson, 1963].

მესონი, თავის მხრივ, გამოყოფს რეაქტიურ დამოკიდებულებებს, რომლებიც მორალური რეაქციებია სხვისი ნების ხარისხზე. რეაქტიური დამოკიდებულებები, როგორიცაა სიძულვილი, განპირობებულია ადამიანის მოლოდინით რომ სხვები უფრო მეტ პატივისცემას გამოავლენენ. სტროუზონი განასხვავებს პირად რეაქტიურ დამოკიდებულებებს, რომლებიც გამოიხატება სხვების ქმედებების მიმართ, და თვითრეაქტიურ დამოკიდებულებებს-საკუთარი მოქმედებებისა და გადაწყვეტილებების მიმართ [Mason, 2003].

„In June 2019 after a member of the Russian Duma was allowed to sit in the Georgian Parliament, violating our law on occupation and raising questions as to the pro-European orientation of those who invited him“ [სალომე ზურაბიშვილი სიტყვა ევროპარლამენტში 18.12.2024]

პასიური კონსტრუქცია ("was allowed") აქცენტირებას ახდენს არაპირზე ან პირებზე, რომლებმაც დუმის წევრს პარლამენტის თავმჯდომარის ადგილის დაკავების ნება დართეს, არამედ გადმოსცემს აღმაშფოთებელ ფაქტს, რომელიც წარმოადგენს ამ გადაწყვეტილების

დაუსაბუთებელ და პრობლემურ ბუნებას. პასიური კონსტრუქციით გამოხატული კრიტიკა ქმნის ეჭვს ევროინტეგრაციასთან დაკავშირებით, ზიზღს ქვეყნის მტრული დამოკიდებულების მიმართ, წინააღმდეგობის საფუძველს ყოფილი თანაგუნდელების მიმართ.

მაგრამ, ადამიანის მორალური არჩევანი, ამა თუ იმ მხარის სასარგებლოდ ყოველთვის არ არის მუდმივი ღირებულება; ზოგჯერ იქმნება ისეთი ვითარება, როცა სუბიექტს შეუძლია მიიღოს რადიკალურად განსხვავებული გადაწყვეტილება, თუნდაც საჯაროდ განცხადებული პირობის შესრულების მიზნით. ეს კი განპირობებულია მისი მორალური ღირებულებებითა და გამოცდილებით, მორალური არჩევანის წინაშე ყოფნა ერთგვარი პასუხისმგებლობაა, რომელიც ადამიანს ეკისრება მძიმე გადაწყვეტილების მიღების დროს, რაც თავის მხრივ წარმოშობს დაპირისპირებულ რიგებში რეაქტიულ აგრესიასა და ზიზღს. მაგალითად, ტრამპის მიერ ზელენსკის მისამართით გაუღერებული რიტორიკა, როცა მას მოიხსენიებს დიქტატორად „dictator without elections“, ერთგვარ სტრატეგიას წარმოადგენს, რომელიც ზიზღის გრძნობას იწვევს მასშტაბური სამყაროს მხრიდან, ყველაზე დიდი კრიტიკოსები მაინც რესპუბლიკელები არიან, თუმცა ამ ორმაგი თამაშით ვაშინგტონი კრემლის გულისწყრომას ერიდება და შერბილებული პოლიტიკით დათქმული პირობის შესასრულებლად ზიზღით გაჯერებულ პოლიტიკას იყენებს.

მორალური დამოკიდებულებები პირდაპირ უკავშირდება ადამიანის ქცევებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ სხვა ადამიანების კეთილგანწყობაზე. სწორედ ამ გაგებით, ზიზღი და სიძულვილი როგორც მორალური რეაქციები ხშირად ემყარებიან იმ მოლოდინებსა და მოთხოვნებს, რომლებიც მორალურ საზოგადოებაში არსებობენ [Mason, 2003].

დასკვნა: სიძულვილისა და ზიზღის ენა ემოციური მანიპულაციის ძლიერი ინსტრუმენტია პოლიტიკურ რიტორიკაში. პოლიტიკოსები მიზანმიმართულად მიმართავენ სიძულვილისა და ზიზღის ენას, რათა გაამწვავონ ემოციური რეაქციები და მოახდინონ საზოგადოების პოლარიზება.

- **პასიური კონსტრუქციები** გამოიყენება პასუხისმგებლობის არიდებისა და ნეიტრალური ტონის შესანარჩუნებლად. რიტორიკაში პასიური და აქტიური კონსტრუქციების გამოყენება დამოკიდებულია ავტორის მიზნებზე.
- **აქტიური კონსტრუქციები** ხაზს უსვამენ პირდაპირობას და სიცხადეს, რაც პოლიტიკურ გამოსვლებში ხშირად გამოიყენება ოპონენტების დასაკნინებლად ან პირადი ღირსების გასამყარებლად.
- **მედიისა და პოლიტიკური დისკურსის სტრატეგიები** გავლენას ახდენენ საზოგადოებრივ რეაქციებზე. კვლევა აჩვენებს, რომ პასიური კონსტრუქციები ხშირად გამოიყენება მედიაში, რათა ბუნდოვანი დატოვოს პასუხისმგებლობა, თუმცა ზოგჯერ ისინი ემოციური გავლენის გასაძლიერებლადაც გვხვდება.
- **ენის სტრატეგიული გამოყენება** შესაძლებელია როგორც აგრესიის დასამალად, ისე ემოციური გავლენის გასაძლიერებლად. ბუნდოვანმა ფორმულირებამ შეიძლება შექმნას სივრცე ინტერპრეტაციებისთვის, რაც ხშირად იწვევს სხვადასხვა ჯგუფის მხრიდან აგრესიულ რეაქციებს. ამ თვალსაზრისით, ენას არა მხოლოდ კომუნიკაციური, არამედ სტრატეგიული და იდეოლოგიური ფუნქციაც აქვს. **ვნებითი გვარის სტრატეგიული გამოყენება ზოგჯერ საზოგადოებრივ რეაქციას აღძრავს ისე, რომ პირდაპირი აგრესიის ავტორი ბუნდოვანი რჩება.**

ლიტერატურა:

1. Fairclough, N. (1989): Language and Power. London: Longman. 43-68
2. Fairclough, N. (1992): Discourse and social change. Cambridge: Polity Press.
3. Fowler, R., Hodge, B., Kress, G., and Trew, T. (1979): Language and Control. London: Routledge and Kegan Paul.

4. Givon, T. (1979): On Understanding Grammar. New York: Academic Press.
5. Park, M., Leahey, E., & Funk, R. J. (2023): Papers and patents are becoming less disruptive over time. *Nature*, 613(7942), 138-144.
6. Paolazzi, C. L., Grillo, N., Alexiadou, A., & Santi, A. (2019): Passives are not hard to interpret but hard to remember: evidence from online and offline studies. *Language, Cognition and Neuroscience*, 34(8), 991-1015.
7. Pho, P. D. (2008): Research article in applied linguistics and educational technology: A study of linguistic realizations of rhetorical structure and authorial stance. *Discourse Studies*, 10(2), 231-250.
8. Mason M., 2003. "Contempt as a Moral Attitude" *Ethics*, Vol. 113, No. 2 (January 2003), pp. 234-272 The University of Chicago Press. <https://www.jstor.org/stable/10.1086/342860>
9. Meluzzi, C., Pinelli, E., Valvason, E., & Zanchi, C. (2021): Responsibility attribution in gender-based domestic violence: A study bridging corpus-assisted discourse analysis and readers' perception. *Journal of pragmatics*, 185, 73-92.
10. Orwell, G., (1946): Politics and the English language. *Horizon*, number 76 (April 1946), 252-264.
11. Qassim, S. (2016). The Use of Active and Passive Voice in the News Language. *AL-USTATH*. 1(18), 157-172.
12. Sigel, T., (2009), "How passive voice weakens your scholarly argument", *Journal of Management Development*, Vol. 28 No. 5, pp. 478-480. <https://doi.org/10.1108/02621710910955994>
13. Strawson, P. F., (1963): "Freedom and Resentment". In Unknown, *Proceedings of the British Academy*, Volume 48: 1962, pp. 1-25: Oxford University Press (1963) reprint
14. Strunk, W., Jr., & White, E. B. (2009): The elements of style (Fiftieth Anniversary Edition). Pearson Longman.
15. Unver, M., (2017): "ON VOICE IN ENGLISH: AN AWARENESS RAISING ATTEMPT ON PASSIVE VOICE" *Electronic Journal of Foreign Language Teaching* 2(3) (ISSN 2537-1754) Vol.2No 3, pp 17-28
16. Van Dijk, (2002): Political discourse and political cognition DOI:10.1075/dapsac.4.11dij Politics as Text and Talk (pp.203-237)
17. Wankhade, M., Rao, A. C. S., & Kulkarni, C. (2022): A survey on sentiment analysis methods, applications, and challenges. *Artificial Intelligence Review*, 55(7), 5731-5780.
18. დონალდ ტრამპის მიმართვა. მილუოკიში გამართული რესპუბლიკური ეროვნული კონვენციის მეოთხე დღეს სცენაზე წარმოთქმული სიტყვა. 19 ივლისი, 2024. მოძიებულია 17.02.2025
19. ელრესურსი. <https://www.npr.org/2024/07/19/g-s1-12143/trump-assassination-attempt-speech-nc>
20. <https://www.politico.com/news/2024/07/19/trump-speech-shooting-transcript-00169706>
21. გაზეთ „რუთის“ (The Root) ინტერნეტ-პორტალი. ახალი ამბები. 2 თებერვალი, 2025 მოძიებულია 25.02.2025 ელრესურსი. <https://www.theroot.com/15-of-the-craziest-moments-in-2025-1851750421>
22. სალომე ზურაბიშვილი სიტყვა ევროპარლამენტში 18.12 .2024
23. ელრესურსი. <https://video.search.yahoo.com/search/video?fr=mcafee&p=salome+zurabishvili+speech+euro+assembly&type=E210US91215G0#id=2&vid=873a92b61c0600b365a9e28144f3d90a&action=click>

Nino Chubinidze

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

e-mail: nino.chubinide@atsu.edu.ge<https://doi.org/10.52340/lac.2025.33.09>**SJIF 2024: 8.268**

The Role of Passive Constructions in Manipulative Political Rhetoric

Abstract

This paper examines the role of passive constructions in manipulative political rhetoric aimed at eliciting emotional responses. Politicians frequently employ the language of hatred and resentment to deepen societal polarization, portraying opposition forces as dangerous enemies while framing their own policies as ethically and morally superior.

Politicians driven by a thirst for power use passive voice for various purposes: at times to convey indignation toward injustice, and at others to enhance their own image through empathy and emotional appeal. However, the frequent use of passive constructions can create ambiguous and obscure rhetoric, leading to negative public reactions and potentially harming the politician's image. The study highlights the linguistic impact of passive voice in political discourse, specifically its role in obscuring agency, evading political responsibility, and shaping public perception. The rhetorical analysis of figures such as Donald Trump, Hillary Clinton, and George Bush, etc. demonstrates how this linguistic tool facilitates responsibility avoidance and strengthens emotional appeal.

Although passive constructions are often used in academic writing and media to maintain neutrality, George Orwell (1946) advocates for active voice to ensure clarity and specificity. Consequently, the choice between active and passive voice in political discourse is crucial. Active voice explicitly distributes responsibility, while passive constructions, in certain contexts, serve as instruments of political manipulation. While media frequently employs passive constructions for objective reporting, in practice, this rhetorical strategy is often used to shape public opinion, suppress agency, and manipulate narratives.

Keywords: Passive verb constructions, political disco

რეცენზენტი: პროფესორი ირინა გომხეთელიანი